

Inovační barometr Erste Corporate Banking 2014

Tomáš Kozelský

EU Office České spořitelny

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.
Budějovická 1518/13a,b
140 00 Praha 4

tel.: +420 956 718 012

fax: +420 224 641 301

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Jan Jedlička

+420 956 718 014

jjedlicka@csas.cz

Tomáš Kozelský

+420 956 718 013

tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtúsová

+420 956 718 012

thrtusova@csas.cz

Radek Novák

+420 956 718 015

radeknovak@csas.cz

Co je Inovační barometr Erste Corporate Banking?

EU Office České spořitelny připravil tzv. **Inovační barometr Erste Corporate Banking**, tedy nástroj, který je vodítkem pro porovnání atraktivitu všech 28 ekonomik EU z hlediska jejich inovačních schopností a budoucí konkurenceschopnosti. Aktuální fáze pokročilé globalizace totiž ukazuje, že pokud chtějí jednotlivé evropské ekonomiky ve stále silnější mezinárodní hospodářské soutěži dlouhodobě uspět, musí se soustředit na inovace, výzkum a vývoj, informační společnost, znalostní ekonomiku a výrobky s vysokou přidanou hodnotou.

Jak je jejich snaha úspěšná, měří právě tento barometr. Inovační barometr Erste Corporate Banking se skládá z **devíti statistik**, které **determinují inovační potenciál, konkurenceschopnost a budoucí prosperitu země**.

Důležitou součástí inovačního barometru je i **dynamický rozměr** – na základě jeho výsledků se dá posoudit, zda se inovační potenciál v dané zemi vyvíjel pozitivním způsobem nebo naopak převažovaly negativní aspekty. Pro tyto účely byl index dopočítán zpětně až do roku 2010. Barometr tak **není jen jednorázová analýza** - bude **každoročně obnovován** v reakci na měnící se klíčové charakteristiky.

Více k metodice a jednotlivým proměnným naleznete v našem Měsíčníku EU aktualit č. 122.

Seznam zahrnutých proměnných

Proměnná	Popis	Jednotka	Zdroj
Výdaje na R&D	Celkové výdaje na vědu a výzkum k HDP	%	Eurostat
Patenty	Počet podaných žádostí o patenty na 1 000 obyvatel země původu žadatele	ks	WIFO
Absolventi	Počet absolventů VŠ technických oborů na 1 000 obyvatel ve věku 20-29 let	ks	Eurostat
Publikace	Počet citovatelných vědeckých publikací na 1 000 obyvatel	ks	SCImago
Venture Capital	Investice fondů riz. kapitálu do seed a start-up firem k HDP	%	EVCA
Broadband internet	Podíl domácností s přístupem k širokopásmovému připojení internetu	%	Eurostat
Výdaje na vzdělávání	Veřejné výdaje na vzdělávání k HDP	%	Eurostat
High-tech export	Podíl exportu high-tech produktů na exportu země	%	Eurostat
E-Government	Podíl osob komunikujících s veřejnou správou elektronickou formou	%	Eurostat

WIPO - World Intellectual Property Organisation, SCImago = agency SCImago Journal & Country Rank, EVCA = European Private Equity and Venture Capital Association

Celkové výsledky: nadvláda severských zemí

Low costová hra nemá ve střední a východní Evropě budoucnost

Probíhající strukturální a inovační změny ve státech střední a východní Evropy nabraly bezesporu správný směr, konkurenceschopnost těchto států se pomalu zvyšuje a přibližuje se tak vyspělým státům Evropské unie. Ty však (a hlavně severní státy) mají ještě **velký náskok**.

Snižování náskoku v oblasti konkurenceschopnosti a ekonomické výkonnosti se ale děje hlavně na poli nízkých vstupů, ať už se jedná o **nižší náklady práce, podbíživou daňovou politiku nebo možnosti vstupů na nové trhy**. Státy střední a východní Evropy tak těžily a stále **těží z přísunu západního kapitálu** a z otvírání nových výrobních závodů a kapacit, které sem právě z vyspělých států Evropské unie plynou. Tyto „montovny“ však nemusí mít (a často také nemají) dlouhou životnost.

Nemluvíme jen o zastarávání technologií těchto výrobních linek a podniků, ale i o určitém „pošilhávání“ manažerů nadnárodních firem za ještě **lepšími podmínkami**, které budou nabízet **státy Asie**, kde cesta snižování nákladů nabízí nesrovnatelně vyšší úspory, než jaké státy Evropské unie mohou nabídnout.

„Montovny“ zahraničních koncernů v České republice a celém středoevropském regionu byly posledních 10-15 let významnou hnací silou ekonomik a silně přispívaly ke snižování nezaměstnanosti. Nyní se však **ekonomický model začíná měnit**, spoléhat se **jen** na podniky s nízkou přidanou hodnotou nelze a je třeba jít dál.

Pokud chceme dále navyšovat ekonomickou výkonnost (s tím i životní úroveň) a hlavně rychlejší konvergenci k vyspělým ekonomikám, je třeba přejít z „low costové hry“ na orientaci hospodářství na vyspělé technologie, vzdělanou pracovní sílu, znalostní ekonomiku, na investice do výzkumu a vývoje atd.

Dlouhodobý úspěch malé otevřené ekonomiky ve střední Evropě nezajistí nízké ceny, ale vysoká kvalita produkce, která vychází z prostředí zaměřeného na podporu inovací.

Zatím se to státům **CEE přilíží nedaří**. Nejlepším státem ze zemí Visegradské čtyřky je **Česko na 17. místě**. A i když v relativních přírůstcích východní a střední Evropa dohání přední příčky, stále to nestačí, což jen dokazuje, jak obrovské rozdíly v inovativnosti a konkurenceschopnosti mezi státy Evropské unie byly a stále jsou.

Nadvláda severských zemí

Pokud budete hledat **vítěze konkurenceschopnosti** mezi státy Evropské unie, musíte zaměřit na **sever**. Dlouhodobá a i značná **nadvláda Finska, Švédska a Dánska je patrná a známá**. Odstup těchto tří států od ostatních členských zemí je velmi zřetelný bez ohledu na to, která země z tohoto trojlístku je zrovna ve vedení v Inovačním barometru Erste Corporate Banking. Prakticky ve všech sledovaných oblastech **hrají prim**, ať už jsou to výdaje na výzkum a vývoj, žádosti o patenty, kapitálové investice do start-upů, vědecké publikace či podíl domácností se širokopásmovým internetem. Snad jen v podílu exportu high-tech výrobků dosahují průměrných čísel. Tyto **skvělé výsledky** však nejsou dílem náhody.

Pokud chce být stát konkurenceschopný, musí tomu i něco obětovat, aby se mu to v budoucnu vrátilo. Na příkladu severských zemí se také skvěle ilustruje **idea „inovativní konkurenceschopnosti“** – chceme být konkurenceschopní jako Vietnam či Švédsko?

Změna bodů barometru v letech 2010 → 2014

země	Δ bodů	země	Δ bodů
1. Estonsko	+9,7	15. Francie	+0,4
2. Slovinsko	+6,9	16. Portugalsko	+0,1
3. Malta	+4,2	17. Nizozemsko	-0,5
4. Litva	+3,4	18. Polsko	-0,5
5. Slovensko	+3,3	19. Řecko	-1,2
6. Irsko	+2,6	20. Itálie	-1,4
7. ČR	+2,5	21. Maďarsko	-1,5
8. Bulharsko	+2,2	22. Dánsko	-3,3
9. Chorvatsko	+1,5	23. Lucembursko	-3,6
10. Rakousko	+1,4	24. Belgie	-5,0
11. Německo	+1,3	25. Švédsko	-5,9
12. Lotyšsko	+1,1	26. UK	-6,3
13. Kypr	+0,9	27. Rumunsko	-6,6
14. Španělsko	+0,6	28. Finsko	-7,0

Zdroj: Inovační barometr Erste Corporate Banking - EU Office

Kam se poděla síla tradičně silných inovativních ekonomik?

Česká ekonomika je **silně navázána na německé hospodářství**. To však žádných oslnivých výsledků nedosahuje. Dalo by se očekávat, že tento silně proexportně založený stát bude vyčnívat hned v několika oblastech, opak je pravdou. Výsledky inovačního potenciálu jsou ve většině sledovaných ukazatelů jen na mírně nadprůměrné úrovni mezi ostatními státy EU.

Německo má mezery hlavně ve výdajích na vzdělání, kde je dokonce podprůměrné. Kvalitní vzdělání však do budoucna bude klíčový ukazatel pro inovativnost a konkurenceschopnost. S rozvojem nových technologií a postupů bude zapotřebí nejen těch, kteří tyto inovace vymyslí, ale také těch, co tyto novinky budou obsluhovat a využívat.

Podniky s velmi vysokou přidanou hodnotou a s kvalitní pracovní silou budou určovat vývoj, zvláště v době, kdy se nejnovější technologie „kopírují“ takřka okamžitě po uvedení na trh. **Vysoce kvalifikovaná pracovní síla** bude hnacím motorem dalšího pokroku na straně vzájemné srovnatelnosti evropských i světových ekonomik.

I další tradičně silné západní ekonomiky **Francie, Rakouska a Spojeného království** nijak zvlášť **nevybočují z řady**, jak by šlo očekávat. Oproti roku 2010 je jejich posun ve zlepšení konkurenceschopnosti v relativním vyjádření jen velmi nízký, u Spojeného království už je to dokonce za období od roku 2010 propad o více jak šest bodů, což představuje pokles z páté na devátou příčku inovačního barometru. UK prostě usnulo na vavřínech a pomalu ji konkurence ostatních zemí válkuje. Jedna z příčin může být i oblast výdajů na výzkum a vývoj, kde Spojené království dosahuje podprůměrných výsledků.

Poražení z eurozóny

To, že se **eurozóna potýká s problémy**, není nic nového. Několik ze států platících eurem bylo dokonce odkázáno na pomoc z evropských záchranných mechanismů. Při bližším pohledu na některé z těchto států zjistíme, **nadměrné dluhy** jsou pravděpodobně jen projevem hlubších problémů.

V případě **Řecka, Itálie a Španělska** můžeme mluvit o velmi problematickém hospodářství s ne příliš (pokud něco nezmění) pozitivním výhledem do dalších let. Tyto státy se potýkají nejen s problémy makroekonomickými (Řecko a Španělsko jsou státy s nejvyšší nezaměstnaností v EU), ale i s inovačním potenciálem. Řecko a Itálie se pravidelně umísťují na chvostu Inovačního barometru Erste Corporate Banking (horší umístění mívá už jen Bulharsko a Rumunsko – což zas tak nepřekvapí). Inovativnost a tudíž i konkurenceschopnost těchto států je ve velmi špatné kondici.

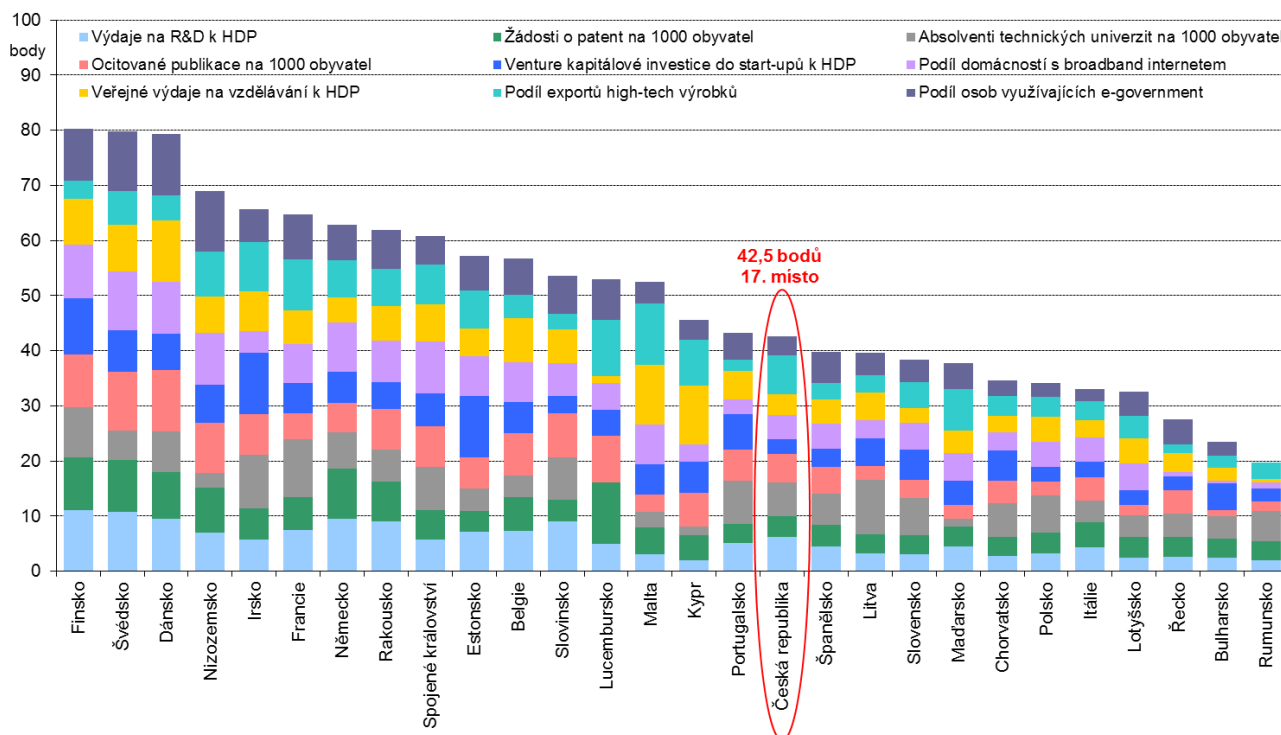
Určitým vyústěním mohou být i problémy v automobilovém průmyslu v Itálii, jakožto tradiční země v odvětví automobilového průmyslu, kdy se jejich výroby přesouvají dále na východ.

Indikátorů této situace je hned několik, mezi ně například patří i **kapitálové investice do start-upů, výdaje na vzdělávání či nízký podíl osob komunikujících s veřejnou správou elektronickou formou.**

Skokan roku z Estonska

Pro leckoho může být překvapivé, že pobaltské státy nedostaly své pověsti technologického lídra post-sovětské Evropy. S výjimkou jednoho malého státu, který leží několik stovek kilometrů od **celkového vítěze** – Finska. Umístění **Estonska** na **10. příčce** je obrovským **úspěchem** – lepšího umístění se žádné postsovětské ekonomice nikdy nepodařilo dosáhnout. Estonci si velmi dobře uvědomují svou šanci a cílevědomě se snaží vystoupit na pomyslný technologický žebříček Evropy.

Inovační barometr Erste Corporate Banking 2014

Zdroj: Inovační barometr Erste Corporate Banking 2014 - EU Office

Výsledky pro Českou republiku

Je brzdu rozvoje ČR neefektivní vzdělávání?

Momentálně asi **ČR** nemůže v konkurenceschopnosti pomýšlet na o moc lepší umístění než je **17. místo** v Inovačním barometru Erste Corporate Banking 2014. **Jsme nejlepší ze států Visegrádské čtyřky** a nechali jsme za sebou i Litvu či problémy zmitající se Španělsko. Výsledky v jednotlivých sledovaných ukazatelích konkurenceschopnosti nejsou nijak závratné. Kromě třech statistik jsme podprůměrní. **Nad průměr** vynikáme jen v oblastech **podíl exportu high-tech výrobků**, ve **výdajích na výzkum a vývoj k HDP** a v **počtu absolventů VŠ technických oborů na 1 000 obyvatel**.

Česká republika má dlouhodobou tradici ve vysokých školách technického typu. Bohužel trend posledních let ukazuje relativní snižování počtu absolventů technických škol oproti ostatním státům EU. Přitom podpora těchto oborů by měla být prioritou a důsledná analýza technologických trendů by mohla napovědět, o jaké absolventy bude zájem. Dalším **problémem** jsou bezesporu i mzdy. **Nízké mzdy** a **malá provázanost** firem s vysokými školami brzdí další rozvoj a zvyšování praxe uchazečů. Ti pak často mohou končit na pozicích pro středoškoláky a ztratit tak svůj růstový potenciál. Je potřeba se už oprostít od toho, že lákáme k investicím jen firmy, které jdou za nízkými náklady práce (u kterých stejně časem hrozí odchod za ještě nižšími mzdovými náklady na východě) a zaměřit se na produkty s vyšší přidanou hodnotou. S tím však souvisí i výše mezd.

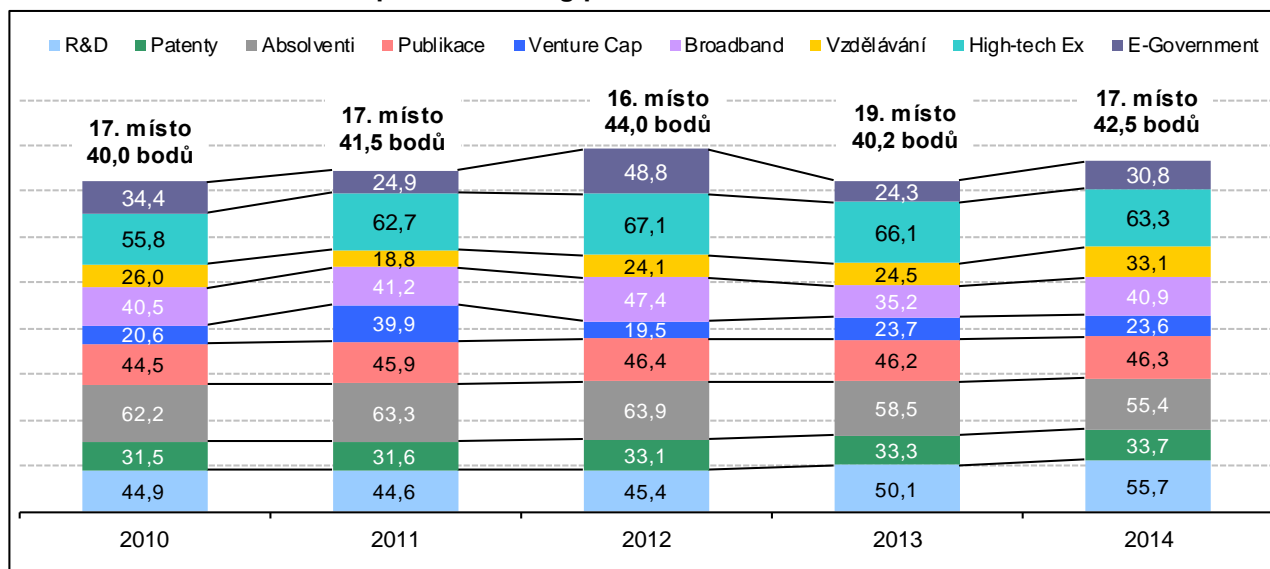
Hospodářská krize je už z větší části za námi a i dobré ohlasy v automobilovém průmyslu naznačují lepší časy. Firmy by tedy měly umět ocenit kvalitní pracovní sílu a zároveň si i vychovávat další a sledovat dlouhodobý vývoj a ne jen krátkodobý zisk, což se jim určitě vyplatí.

S absolventy souvisí i určitá „Achilova pata“ české konkurence a to **veřejné výdaje na vzdělávání k HDP**. V této oblasti Česká republika **hodně ztrácí mezi členskými státy**. Podpora kvalitních a technických oborů je sice nákladná, ale odměnou bude zvýšení atraktivit pro ty investory a firmy, kterým se právě tato pracovní síla nedostává. Vzdělané a nápady otevřené obyvatelstvo vytváří další prostor pro inovativní nápady. Ty však nejsou prakticky nijak ve velkém podporovány. **V kapitálových investicích do seed a start-upů patříme mezi nejhorší státy Evropské unie**.

Tuto oblast je nutno zlepšit a začít podporovat a najít způsob, jak získávat standardní financování vlastním kapitálem. Určitým vzorem může být Izrael, který v tomto patří k absolutní špičce.

Další slabinou je i nízké využívání možnosti komunikovat se státní správou v elektronické podobě. V dnešní době komunikačních a informativních technologiích by tato oblast neměla unikat pozornosti, neboť za posledních 12 měsíců **s veřejnou správou komunikovalo elektronicky necelých 30 % občanů**, což nás řadí mezi nejhorší členské státy v tomto ukazateli. Nízký efektivní výkon veřejné správy České republiky ukazuje i následující graf, kde podle Doing Business indexu Světové banky se řadíme až na **23. místo** mezi státy EU.

Inovační barometr Erste Corporate Banking pro ČR v letech 2010-2014

Zdroj: EU Office České spořitelny

Vztah Inovačního barometru Erste CB k nákladům práce – souvislosti

Provázanost výše mezd a konkurenceschopnosti

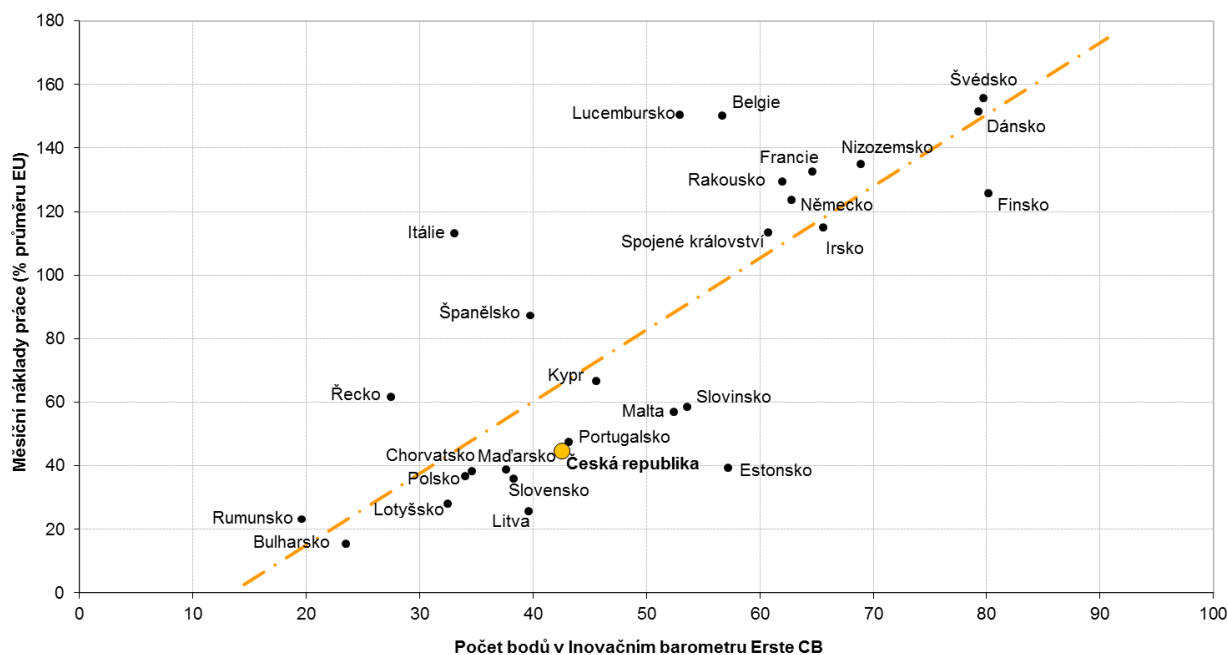
V dnešní době nelze opomíjet jednotlivé aspekty konkurenceschopnosti. Ať už mají ráz inovativního charakteru nebo se jedná o výše cen jednotlivých nákladových vstupů. Inovační barometr Erste Corporate Banking dává **přehled inovačních schopností a budoucí konkurenceschopnosti každé členské země Evropské unie** a jeho srovnáním s průměrnými měsíčními náklady práce navíc odhaluje i některé další zajímavé souvislosti a vzájemnou silnou korelaci.

První skupina států nacházející se v levé dolní části grafu, většinou z regionu střední, východní a jižní Evropy, se díky nižšímu inovačnímu potenciálu orientuje na výrobu zboží s nižší přidanou hodnotou. Aby tyto státy zůstaly nadále pro investory atraktivní, jdou **cestou nízkých nákladů práce** (mezd). Nejhůře jsou na tom už výše zmiňované poražené státy eurozóny – Řecko, Španělsko a Itálie. U těchto států lze bez nadsázky hovořit o slepé cestě – vysoké náklady práce s velmi nízkou atraktivitou pro sofistikované investice vzhledem k **nízkému inovačnímu potenciálu**.

Do druhé skupiny států v pravém horním rohu patří západní a severní státy, vyčnívající svými **vyššími náklady práce**. Vzhledem k jejich vysokému inovačnímu potenciálu je výše mzdových nákladů oprávněná a nepředstavují tak hrozby pro narušení makroekonomické stability či na trhu práce. Vždyť Německo a Rakousko patří k členským státům s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

Finsko jako vítěz Inovačního barometru Erste Corporate Banking 2014 má ještě oproti svým konkurentům nižší náklady práce – což pro něj představuje velmi pozitivní výhled i do dalších let.

Měsíční náklady práce a Inovační barometr Erste CB 2014

Vztah Inovačního barometru Erste CB k výkonnosti veřejné správy

Inovační barometr Erste Corporate Banking ve vztahu k výkonnosti veřejné správy

Ruku v ruce s dlouhodobou stabilitou a dobrých podmínek pro inovativní růst a konkurenceschopnost jde i výkonnost veřejné správy. Naše analýza inovativnosti členských států **prokázala silný vztah mezi výkonností veřejné správy měřenou indexem Světové banky „Doing business index“ a inovačním potenciálem.**

Vztah je pozitivní a uvádí, že státy s výkonnou veřejnou správou a nízkou úrovní byrokracie neboli úspěšné v hodnocení Doing business jsou současně země s vyšším inovačním potenciálem.

Na základě tohoto vztahu můžeme konstatovat, že nezbytnou podmínkou pro zvýšení inovačního potenciálu země a budoucí konkurenceschopnosti je **efektivní výkon veřejné správy a minimalizace byrokratického zatížení podnikatelského sektoru.**

Inovační barometr Erste CB proti Doing Business Indexu

